

DAVACILAR VE YÜRÜTMENİN

DURDURULMASINI İSTEYENLER : 1-Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı
2-Türk Psikiyatri Derneği

VEKİLLER : Av. Ziyet Özçelik, Av. Hazal Aktepe
Tunus Cad. No:21/3 Kavaklıdere / Çankaya / ANKARA
UETS: 16299-92782-99892

DAVALI : Sağlık Bakanlığı / ANKARA

VEKİLLER : Hukuk Müaviri Av. Nazmiye Doğan
Hukuk Müaviri Av. Derya Tunç / Aynı yerde

İSTEMİN ÖZETİ : Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün "Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS)" konulu 12/03/2021 tarih ve E.64706799-045.03-420 sayılı Genel Yazısı'nın iptali ve yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Davacı tarafından; Muayene Bilgi Yönetim Sisteminin (MBYS), Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan, sağlık hizmeti sunan tüm sağlık kuruluşlarının hastalarına ilişkin bilgileri ortak ve merkezi bir veri tabanında toplamayı amaçlayan bir sistem olduğu, mesleğini serbest olarak icra eden hekimlerin MBYS'ye hastalarına ilişkin sağlık bilgilerini girmelerinin istendiği, bunun özel nitelikte kişisel verilerin paylaşımı anlamına geldiği, özel hayatın gizliliği hakkına, yaşam hakkının gerçekleştirilmesi ve hekimlerin sır saklama yükümlülüğüne müdahale olduğu, dava konusu işlemin, demokratik toplumun gerekleriyle bağdaşmaz ve özel hayatın gizliliği hakkına ölçsüz müdahale olduğu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesine göre kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi ve işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olmasının gerektiği, kişilerin sağlıklarına ilişkin bilgilerin özel hayatın gizliliği hakkının özünü oluşturduğu, bu nedenle sağlık bilgilerinin 108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Kararında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin 6. maddesinde özellikle veri kategorisinde nitelendirilerek ayrıca korunduğu, iç hukukta uygun güvenceler sağlanmadıkça, sağlık veya cinsel yaşamla ilgili kişisel nitelikteki verilerin otomatik bilgi işleme tabi tutulamayacağı, iç hukukumuzda sağlık verilerinin, 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinde özel nitelikte kişisel veri olarak düzenlendiği, özellikle psikolojik, genetik ve fiziksel tıbbi durumlar ile cinsel yaşam, yönelim ve bilgilerin aleni hale gelmesinin bireyin damgalanması, ayrımcılığa uğraması sonucunu doğurabileceği bilindiğinden bunlar için özel bir koruma sağlandı, bu korumanın kaldırılmasının kişilerin tedaviye ulaşmalarına neden olduğu, sağlık verilerinin korunmasının hekim-hasta ilişkisi ve hekimlerin sır saklama yükümlülüğü ile de yakından ilgili olduğu, Bakanlığın, dava konusu işlemin yerine getirmeyen hekimler hakkında 3359 sayılı Kanun'un ek 11. maddesi uyarınca yaptırım

uygulanaca nı ifade etti i, bunun 6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer verilen hukuka ve dürüstlük kurallarına uygunluk ilkesine aykırılık te kil etti i, idarenin, hastaların ki isel sa lık verilerini toplamayı me ru kılacak bir amaç ortaya koyamadı ı, 1 sayılı Cumhurba kanlı ı Kararnamesi'nin 378. maddesinin ve 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin dava konusu i leme dayanak olarak gösterildi i, her iki düzenlemenin de tam olarak hangi verilerin, nasıl, hangi güvencelerle, hangi sınırlar dahilinde i lenece i, 3. ki ilere aktarılıp aktarılmayaca ı, hastaların bu bilgileri vermeye neden mecbur tutuldu u, rıza göstermemeleri halinde ne yapılaca ı, bilgilerin ne kadar süreyle, hangi ko ullar altında saklanaca ı, süre doldu unda nasıl silinece i, keyfiyete kar ı nasıl bir koruma sa landı ı gibi öngörülebilir, kesin, açık ve anla ılır nitelikte olmadı ı, dava konusu düzenlemenin Anayasa'nın 11. maddesinde düzenlenen Anayasa'nın üstünlü ü ilkesi ve 2. maddesi ile düzenlenen hukuk devleti ilkesi ile ba da madı ı iddia edilerek dava konusu düzenlemenin iptali ve yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI : Davalı idare tarafından, **usul yönünden**, dava konusu Genel Yazı'nın 81 il valili inin bilgilendirildi i bir iç yazı ma oldu u, konuya ili kin itiraz ve taleplere dair açıklamalar yapılarak ilgililere bilgi verildi i, icrai niteli inin olmadı ı, tek ba ına idari davaya konu edilemeyece i; **esas yönünden**, Kayıt Dı ı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planının (2019-2021) Sa lık Bakanlı ınca yürütülen 27 nolu eyleminin, "Özel muayenehanesi olan doktorların özel hastanelerde yapmı oldu u i lemlere (tedavi, muayene, ameliyat vb.) ait Özel Hastaneler Yönetmeli i gere ince tutulması ve bildirilmesi gereken kayıt ve bilgilerin, Sa lık Bakanlı ı tarafından kurulacak elektronik sistemlere giri lerinin yapılması ve bu eklede kurulan sistemlerin ilgili kurumların bilgi sistemleri ile entegrasyonu sa lanacaktır." ekinde açıklandı ı, özel muayenehanesi bulunan hekimlerin, 1219 sayılı Tababet ve uabati San'atlarının Tarzı crasına Dair Kanun'un 12. maddesi kapsamında muayenehanesine ba vuran hastaların tedavilerini (tedavi, ameliyat vb.) özel poliklinik, tıp merkezi veya özel hastanelerde yapabildikleri, bu kurulu larda yapılan i lemlerin ise i lemin yapıldı ı kurulu tarafından kaydedilmesi ve Bakanlı a gönderilmesi gerekti i, Bakanlık tarafından, birinci basamak sa lık kurulu larında yapılan muayene, reçete, a ı, izlem vs. sa lık hizmetlerini kayıt altına almak ve takibini yapmak için Muayene Bilgi Yönetim Sisteminin (MBYS) geli tirildi i, MBYS'nin toplum sa lı ı merkezleri, göçmen sa lı ı merkezleri, yetkilendirilmi aile hekimli i birimleri, di hekimleri ve bazı i yeri hekimleri tarafından kullanıldı ı, dava konusu düzenleme ile özel muayenehaneler, özel di muayenehaneleri, özel a ız ve di sa lı ı poliklinikleri ve özel a ız ve di sa lı ı merkezlerinin MBYS sistemine entegre olmalarının ve sa lıklı veri gönderilmesinin sa lanmasının, buna uygulamayanlar hakkında, 3359 sayılı Sa lık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ek 11. maddesi hükümleri çerçevesinde i lem yapılması gerekti inin 81 l Valili ine bildirildi i, dava konusu i leme hukuka aykırılık bulunmadı ı, Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında ki isel verilerin i lenebilmesi için "kanunda öngörülen haller" veya "ki inin açık rızası" ekinde iki durum öngörüldü ü, bu iki durumdan herhangi birinin sa landı ı hâllerde ki isel verilerin i lenmesinin hukuka uygun kabul edilece i, 6698 sayılı Kanun'da ki isel verilerin ilgili ki ilerin açık rızası olmadan i lenemeyece inin kural olarak kabul edildi i, ancak aynı Kanun'un 6. maddesinin üçüncü fıkrasında bu verilerin, "kamu sa lı ının

korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi te his, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sa lık hizmetleri ile finansmanının yönetimi ve planlanması” amaçlarıyla, ilgili ki ilerinin açık rızası olmaksızın, sır saklama yükümlülü ü altında bulunan ki iler veya yetkili kurum ve kurulu lar tarafından i lenebilece inin düzenlendi i, böylece bu hüküm ile, Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasındaki “kanunda öngörülen hâller” artının sa landı ı, bununla birlikte 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yetkili kurum ve kurulu lar” ifadesi ile kastedilmek istenen otoritelerin Sa lık Bakanlığı, sa lık kurulu ları veya Sosyal Güvenlik Kurumu oldu u hususunun Kanun'un gerekçesinde de yer aldı ı, bahsi geçen düzenlemeler göz önünde bulunduruldu unda yasal yetki ve görevler çerçevesinde ki isel sa lık verilerini i leyen ve Bakanlı a aktaran hekimler açısından “özel hayatın gizlili ini ihlal” veya “verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” suçlarının unsurlarının olu mayaca ı, 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, sa lık ve cinsel hayata ili kin ki isel verilerin hangi hallerde ilgilinin açık rızası aranmaksızın i lenebilece inin belirtildi i, dava konusu i lemin bu yasal düzenlemeye uygun oldu u, veri i leme sürecinin nasıl ilerleyece i ve veri güvenli ine ili kin hususların 21/06/2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ki isel Sa lık Verileri Hakkında Yönetmelikte düzenlendi i, anılan düzenlemeler gere ince veri i leme sırasında Ki isel Verileri Koruma Kurumu tarafından hazırlanan Ki isel Veri Güvenli i Rehberinin esas alındı ı, Bakanlı ın ki isel sa lık verilerini i lemesinin kamu sa lı ını koruma amacı güttü ü, bunun Avrupa nsan Hakları Sözle mesi'nin 8. maddesine aykırılık te kil etmedi i belirtilerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerekti i savunulmaktadır.

DANI TAY TETKİK HAK M : Sevil Ne eli Demirba

DÜ ÜNCES : Yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerekti i dü ünülmektedir.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay Onuncu Dairesince, davalı idarenin savunması alındıktan sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmanın geldi i görülmekle yeniden incelendi; Üye brahim Topuz'un ki isel verilere ili kin düzenlemeler içeren ve dava konusu düzenlemenin dayanaklarından olan 1 sayılı Cumhurbaşkanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhurbaşkanlı ı Kararnamesi'nin 378. maddesinin 1., 2. (son cümlesi hariç), 3., 4. ve 6. fıkralarının, Anayasa'nın 20. ve 104. maddelerine aykırı oldu u, bu nedenle anılan kuralların iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine ba vurulması gerekti i oyuna kar ılık, Anayasa Mahkemesine ba vurulmasına gerek olmadı ına oy çoklu uyla karar verilerek, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlenip, dosyadaki belgeler incelenerek gere i görü üldü:

Davalı idarenin, dava konusu i lemin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir i lem olmadı ı yönündeki usul itirazı yerinde görülmeyerek i in esasına geçildi.

NCELEME VE GEREKÇE :

MADD OLAY :

Sa lık Bakanlı ı Sa lık Hizmetleri Genel Müdürlü ünün "Muayene Bilgi Yönetim Sistemi Entegrasyonu" konulu 07/07/2020 tarih ve E.1157 sayılı Genel Yazısı'nda -özetle-; 2019 yılı Cumhurba kanlı ı Yıllık Programı kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlı ının sorumlulu unda ilgili kamu kurum ve kurulu larının katılımı ile Kayıt Dı ı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planının (2019-2021) hazırlandı ı ve uygulamaya konuldu u, Sa lık Bakanlı ınca, birinci basamak sa lık kurulu larında **yapılan muayene, reçete, a ı, izlem vs. sa lık hizmetlerini kayıt altına almak ve takibini yapmak** için Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS) geli tirildi i, MBYS'de olu turulan verilerin Bakanlık merkezi sa lık sistemine gönderildi i, sistemin MEDULA ve ATS (A ı Takip Sistemi) gibi sistemlerle entegre çalı tı ı, MBYS'nin web tabanlı bir uygulama oldu u, yetkilendirme i lemlerinin il sa lık müdürlüklerindeki Halk Sa lı ı Yönetim Sistemi (HSYS) il adminleri tarafından yapıldı ı yönünde açıklamalara yer verilerek "*Özel muayenehanesi olan hekimler ile di hekimlerinin, özel di muayenehanesi, özel a ız di sa lı ı poliklini i ve özel a ız di sa lı ı merkezlerinde yapmı oldu u i ve i lemlerin (tedavi, ameliyat, muayene vb.) Muayene Bilgi Yönetim Sistemine kayıt edilmesine yönelik Ayakta Te his ve Tedavi Yapılan Özel Sa lık Kurulu ları Hakkında Yönetmeli in 27. maddesinin 8. fıkrası hükmü ve Kayıt Dı ı Ekonominin Azaltılması Programı ba lı ı altında yer alan 239. tedbirin Sa lık Bakanlı ınca yürütülen 27 nolu eylemi kapsamında; 1 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla illerde hizmet veren özel muayenehaneler, özel di muayenehaneleri, özel a ız di sa lı ı poliklinikleri ve özel a ız di sa lı ı merkezlerinden MBYS sistemine entegre olanların sisteme devamı ve yaptıkları i ve i lemlere ait sa lıklı veri gönderilmesinin sa lanması, sisteme entegre olmayanların 1 Eylül 2020 tarihine kadar MBYS'ye entegre olmaları ve sa lıklı veri gönderilmesinin sa lanması*" hususunda 81 il valili i talimatlandırılmı tır.

Türk Tabipleri Birli i, Türk Di Hekimleri Birli i, Türk Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Derne i tarafından Bakanlı a yapılan ba vurularda, uygulamanın ki isel verilerin saklanması ve payla ımına ili kin yürürlükteki mevzuata ve uluslararası sözleşmelere aykırı oldu u, hasta ve hekim ma duriyetine sebebiyet verece i, Ayakta Te his ve Tedavi Yapılan Özel Sa lık Kurulu ları Hakkında Yönetmeli in 27. maddesinin 8. fıkrasının Danı tayca yürütmesinin durduruldu u, buna dayalı olarak özel sa lık kurulu larına yükümlülük getirilemeyece i belirtilerek, MBYS sistemi kapsamında hastalara ili kin bilgilerin hangi amaçla istenildi i, istenilen verilerin bu amacın gerçekte mesini ne ekilde sa layaca ı, söz konusu bilgilerin anonimle tirilerek, hastaların kimlik bilgisi olmaksızın verilmesinin amacı sa lamak için yeterli olup olmadığı, veri i leme sürecinin bir bütün olarak nasıl yürütülece i hususları Bakanlıktan sorulmu tur.

Bunun üzerine, **Sa lık Bakanlı ı Sa lık Hizmetleri Genel Müdürlü ünün "Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS)" konulu 12/03/2021 tarih ve E.64706799-045.03-420 sayılı Genel Yazısı'nda;** 07/07/2020 tarih ve E.1157 sayılı Genel Yazı ilgi tutularak, Ayakta Te his ve Tedavi Yapılan Özel Sa lık Kurulu ları Hakkında Yönetmeli in 27. maddesinin 8. fıkrasının Ki isel Verileri Koruma Kurulundan görü alınmamı olması sebebiyle usul yönünden

yürütülmesinin durduruldu u; Bakanlı ın, ba ta 1 sayılı Cumhurba kanlı ı Kararnamesi'nin 378. maddesi, 21/06/2019 tarih ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ki isel Sa lık Verileri Hakkında Yönetmelik olmak üzere mevzuatla verilen yetki ve görevler çerçevesinde hareket etti i; te his ve tedavileri özel sa lık kurulu larında yürütülen hastalara ili kin bilgilerin, kamu sa lı ının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi te his, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sa lık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi, herkesin bedeni, zihni ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hali içinde hayatını sürdürmesinin sa lanması, halk sa lı ının korunması ve geli tirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalı malar yapmak, te his, tedavi, ve rehabilite edici sa lık hizmetlerini yürütmek, uluslararası önemi haiz halk sa lı ı risklerinin ülkeye girmesini önlemek amacıyla toplandı ı, 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesinin de bu yönde oldu u; veri i leme sürecinin nasıl i leyece inin 21/06/2019 tarih ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ki isel Sa lık Verileri Hakkında Yönetmeli in 5. maddesinde düzenlendi i, aynı Yönetmeli in 6. maddesinde veri güvenli ine ve bilgi güvenli ine ili kin yükümlülüklerin düzenlendi i, ki isel sa lık verilerinin kamu sa lı ının korunması kapsamında i leniyor olması sebebiyle veri i lemenin Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesine de aykırılık te kil etmedi i yönünde açıklamalarda bulunulmu ve **"ilgi Genel Yazı'nın gere inin yerine getirilmesi ve buna uymayanlar hakkında 3359 sayılı Sa lık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ek 11. maddesi hükümleri çerçevesinde i lem yapılması gerekti i"** hususunda 81 il valili i talimatlandırılmış tır.

Ardından davacılar tarafından, Sa lık Bakanlı ı Sa lık Hizmetleri Genel Müdürlü ünün "Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS)" konulu 12/03/2021 tarih ve E.64706799-045.03-420 sayılı Genel Yazısı'nın iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle görülen dava açılmış tır.

LG L MEVZUAT:

Anayasa'nın "Özel hayatın gizlili i" ba lıklı 20. maddesinin 1. fıkrasında, herkesin, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip oldu u, özel hayatın ve aile hayatının gizlili ine dokunulamayaca ı ifade edilmi ; 3. fıkrasında, "Herkes, kendisiyle ilgili ki isel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; ki inin kendisiyle ilgili ki isel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere eri me, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları do rultusunda kullanılıp kullanılmadı ını ö renmeyi de kapsar. Ki isel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya ki inin açık rızasıyla i lenebilir. Ki isel verilerin korunmasına ili kin esas ve usuller kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmi tir.

07/04/2016 tarih ve 29677 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Kanunu'nun, "Genel ilkeler" ba lıklı 4. maddesinde, "(1) Ki isel veriler, ancak bu Kanunda ve di er kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak i lenebilir.

(2) Ki isel verilerin i lenmesinde a a ıdaki ilkelere uyulması zorunludur:

- a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.
- b) Do ru ve gerekti inde güncel olma.
- c) Belirli, açık ve me ru amaçlar için i lenme.
- ç) İ lendikleri amaçla ba lantılı, sınırlı ve ölçülü olma.

d) İlgili mevzuatta öngörülen veya i lendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme." hükmü;

"Özel nitelikli ki sel verilerin i lenme artları" ba lıklı 6. maddesinde,

"(1) Ki ilerın ırkı, etnik kökeni, siyasi dü üncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya di er inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyesi i, sa lı ı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli ki sel veridir.

(2) Özel nitelikli ki sel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın i lenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sa lık ve cinsel hayat dı ndaki ki sel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili ki inin açık rızası aranmaksızın i lenebilir. Sa lık ve cinsel hayata ili kin ki sel veriler ise ancak kamu sa lı ının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî te his, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sa lık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülü ü altında bulunan ki iler veya yetkili kurum ve kurulu lar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın i lenebilir.

(4) Özel nitelikli ki sel verilerin i lenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması arttır." hükmü;

"Ki sel verilerin aktarılması" ba lıklı 8. maddesinde, "(1) Ki sel veriler, ilgili ki inin açık rızası olmaksızın aktarılamaz.

(2) Ki sel veriler;

a) 5 inci maddenin ikinci fıkrasında,

b) Yeterli önlemler alınmak kaydıyla, 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında,

belirtilen artlardan birinin bulunması hâlinde, ilgili ki inin açık rızası aranmaksızın aktarılabilir.

(3) Ki sel verilerin aktarılmasına ili kin di er kanunlarda yer alan hükümler saklıdır." hükmü yer almı tır.

3359 sayılı Sa lık Hizmetleri Temel Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde, herkesin sa lık durumunun takip edilebilmesi ve sa lık hizmetlerinin daha etkin ve hızlı ekilde yürütülmesi maksadıyla, Sa lık Bakanlığı ve ba lı kurulu larınca gerekli kayıt ve bildirim sistemi kurulaca ı, bu sistemin, e-Devlet uygulamalarına uygun olarak elektronik ortamda da olu turulabilece i, bu amaçla, Sa lık Bakanlığı inca, ba lı kurulu ları da kapsayacak ekilde ülke çapında bili im sistemi kurulabilece i belirtilmi ; ek 11. maddesinin 3. fıkrasında, "Bakanlıkça belirlenen kayıtları uygun ekilde tutmayan veya bildirim zorunlulu unu yerine getirmeyen sa lık kurum ve kurulu ları iki defa uyarılır. Uyarıya uymayanlara bir önceki aya ait brüt hizmet gelirinin yüzde biri kadar idari para cezası verilir." hükmüne yer verilmi tir.

10/07/2018 tarih ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhuriyet kanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhuriyet kanlı ı Kararnamesi'nin "Bilgi toplama, i leme ve payla ma yetkisi" ba lıklı 378. maddesinde, "(1) Sa lık hizmeti almak üzere, kamu veya özel sa lık kurulu ları ile sa lık mesle i mensuplarına müracaat edenlerin, sa lık hizmetinin gere i olarak vermek zorunda oldukları veya kendilerine verilen hizmete ili kin ki sel verileri i lenebilir.

2) Sağlık hizmetinin verilmesi, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi tedavide his, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması ve maliyetlerin hesaplanması amacıyla Bakanlık, birinci fıkrada kapsamında elde edilen verileri kullanarak inceleyebilir. Bu veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanununda öngörülen şartları karşılamaz.

(3) Bakanlık, ikinci fıkrada gerektirilen toplanan ve işlenen kişisel verilere, ilgili kişilerin kendilerinin veya yetki verdikleri üçüncü kişilerin erişimlerini sağlayacak bir sistem kurar.

(4) Üçüncü fıkraya göre kurulan sistemlerin güvenli ve güvenilirliği ile ilgili standartlar Kişisel Verileri Koruma Kurulunun belirlediği ilkelere uygun olarak Bakanlıkça belirlenir. Bakanlık, ilgili mevzuat uyarınca elde edilen kişisel sağlık verilerinin güvenliğini sağlanması için gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla, sistemde kayıtlı bilgilerin hangi görevli tarafından ne amaçla kullanıldığına ilişkin denetlenmesine imkân tanıyan bir güvenlik sistemi kurar.

(5) Sağlık personeli istihdam eden kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişiler, istihdam ettikleri personeli ve personel hareketlerini Bakanlıkta bildirmekle yükümlüdür.

(6) Kişisel sağlık verilerinin işlenmesi, güvenli ve bu maddenin uygulanması ile ilgili diğer hususlar Bakanlıkça yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir." hükmü yer almıştır.

3359 sayılı Kanun ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 378. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 21/06/2019 tarih ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmeliğin** "Genel ilke ve esaslar" başlıklı 5. maddesinde, "(1) Kişisel verilerin işlenmesinde Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan genel ilkeler başta olmak üzere, Kanunda yer alan bütün esaslara riayet edilir.

(2) Herkesin sağlık durumunun takip edilebilmesi ve sağlık hizmetlerinin daha etkin ve hızlı şekilde yürütülmesi amacıyla, Bakanlık ile bakanlık ve ilgili kuruluşlarınca gerekli kayıt ve bildirim sistemi kurulur. Bu sistem, e-Devlet uygulamalarına uygun olarak elektronik ortamda da oluşturulabilir. Bu amaçla Bakanlık tarafından, bakanlık ve ilgili kuruluşları da kapsayacak şekilde ülke çapında bilişim sistemleri kurulabilir.

(3) Hiç kimse, sağlık hizmeti sunumu için gerekli olan durumlar haricinde geçmiş sağlık verilerinin dökümünü sunmaya veya göstermeye zorlanamaz.

(4) Sağlık hizmeti sunucuları tarafından; banko, gişesi ve masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan kişilerin yer almasını önleyecek ve aynı anda yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait kişisel verileri duymalarını, görmelerini, öğrenmelerini veya ele geçirmelerini engelleyecek nitelikte gerekli fiziki, teknik ve idari tedbirler alınır.

(5) Sağlık hizmeti sunucuları, tahlil ve tetkik sonuçları gibi hastaya ait kişisel sağlık verilerini içeren basılı materyal üzerinde gerekli kısmî kimliksizleştirme veya maskeleyen tedbirlerini uygular ve söz konusu materyalin yetkisiz kişilerin eline geçmesi hâlinde kime ait olduğunu tespit edilmesini zorla tıracaktaki diğer tedbirleri alır.

(6) Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili olarak Kanunun 11 inci maddesinde yer alan hakları kullanabilir.

(7) Veri sorumlusuna ba vuruda, Kanunun 13 üncü maddesi ile Kurum tarafından hazırlanarak 10/3/2018 tarihli ve 30356 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Veri Sorumlusuna Ba vuru Usul ve Esasları Hakkında Tebli hükümlerine riayet edilir.

(8) Aydınlatma yükümlülü ünün yerine getirilmesinde, Kanunun 10 uncu maddesi ile Kurum tarafından hazırlanarak 10/3/2018 tarihli ve 30356 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Aydınlatma Yükümlülü ünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebli hükümlerine riayet edilir." kuralına;

"Sa lık personelinin verilere eri imi" ba lıklı 6. maddesinde, "(1) Sa lık hizmeti sunumunda görevli ki iler; ilgili ki inin sa lık verilerine ancak, verilecek olan sa lık hizmetinin gere i ile sınırlı olmak kaydıyla eri ebilir.

(2) e-Nabız hesabı bulunan ki ilerın sa lık verilerine, kendi gizlilik tercihleri çerçevesinde eri im sa lanır. İgili ki iler, gizlilik tercihleri ve sonuçları konusunda ayrıntılı ekilde bilgilendirilir. Gizlilik tercihi ve geçmi sa lık verilerinin görüntülenememesi nedeniyle sa lık hizmeti sunumunda meydana gelebilecek aksaklık ve zararlardan Bakanlık sorumlu olmaz.

(3) e-Nabız hesabı bulunmayan ki ilerın sa lık verilerine ise Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan istisnai amaçlarla sınırlı olmak üzere ancak;

a) Ki inin kayıtlı oldu u aile hekimi tarafından herhangi bir süre sınırı olmaksızın,

b) Ki inin sa lık hizmeti almak üzere randevu aldı ı hekim tarafından, randevunun alındı ı gün ile sınırlı olmak kaydıyla ve alınan sa lık hizmeti ile do rudan ba lantılı i lemler sonlanana kadar,

c) Ki inin sa lık hizmeti almak üzere giri yaptı ı sa lık hizmeti sunucusunda görev yapan hekimler tarafından, yirmi dört saat süre ile sınırlı olmak kaydıyla,

ç) Hastanın yatı ının yapıldı ı sa lık hizmeti sunucusunda görev yapan hekimler tarafından, hasta sa lık hizmeti sunucusundan taburcu olana kadar, eri ilebilir.

(4) Üçüncü fıkrada yer alan eri im kuralları, Bakanlı ın sa lık hizmeti sunumu ihtiyaçlarına göre ve Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Genel Müdürlük tarafından yeniden de erlendirilebilir. Böyle bir durumda aydınlatma yükümlülü ü kapsamında gereklilikler sa lanır.

(5) Geçmi sa lık verilerinin herhangi bir kimse tarafından eri ilmesini istemeyen ki ilere ilgili gizlilik tercihi e-Nabız üzerinden sunulur. Bu gizlilik tercihini kullanan ki ilerın geçmi sa lık verilerine ancak ki inin kendisi tarafından beyan edilen telefon numarasına gönderilecek olan kodun hekim ile payla ılması ve hekim tarafından sisteme girilmesi halinde eri ilebilir.

(6) Mahremiyet düzeyi daha yüksek olan, ba kaları tarafından görülmesi ve bilinmesi halinde ki ilerın sosyal hayatını ve ruh sa lı ını olumsuz etkileme riski ta ıyan ki isel sa lık verileri Bakanlıkça belirlenir ve sa lık personelinin bu verilere eri imine ölçülü kısıtlar getirilebilir." kuralına;

"Bakanlık birimlerinin verilere eri imi" ba lıklı 7. maddesinde, "(1) Sa lık hizmeti sunucuları tarafından merkezi sa lık veri sistemine kimliksizle tirilerek gönderilen sa lık verilerini, ili kisel veri tabanı aracılı ı ile ait oldukları ki ilerle e le tirmeye yetkili ki ileri Bakanlı ın birim amirleri ayrı ayrı belirler ve Genel Müdürlükten bu ki iler in yetkilendirilmesini talep eder. Her birimin amiri, kendi biriminden en fazla üç ki inin yetkilendirilmesini talep edebilir.

(2) Birim amirinin talebi üzerine Genel Müdürlükçe yetkilendirilen kullanıcılar bu yetkiyi, yalnızca sa lık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi ile denetleme ve düzenleme görevleri kapsamında, ki isel veri koruma mevzuatı ilkelerine uygun olarak kullanabilirler.

(3) Sa lık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacının sınırları, yasal ve idari düzenlemelerde ilgili birime verilen görevler üzerinden belirlenir." kuralına;

"Ki isel sa lık verilerinin aktarılması" ba lıklı 15. maddesinde, "(1) Ki isel sa lık verilerinin yurtiçinde aktarımında Kanunun 8 inci maddesine, yurtdı na aktarımında ise Kanunun 9 uncu maddesine riayet edilir.

(2) Ki isel sa lık verilerinin, Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ile üçüncü fıkrası ve 28 inci maddesi kapsamında kamu kurum ve kurulu larına aktarılması için protokol düzenlenir. Düzenlenen protokolde, ki isel veri koruma mevzuatının genel ilkeleri ile veri güvenli ine ili kin hükümlere ve protokol kapsamında hangi verilerin aktarılaca ına yer verilir. Verilerin aktarımı, teknik altyapının uygun olması hâlinde KamuNET üzerinden gerçekleştirilir.

(3) Ki isel sa lık verilerinin aktarımı talepleri, talep edilen sa lık verilerinin ilgili oldu u Bakanlık birimi tarafından Kanun ve ilgili di er mevzuat açısından de erlendirilir, de erlendirme sonucuna göre Genel Müdürlükçe i lem tesis edilir." kuralına;

"Yaptırım" ba lıklı 21. maddesinin 3. fıkrasında, "Merkezi sa lık veri sistemine Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun bir e kilde veri gönderimi yapmayan sa lık hizmeti sunucularına, 3359 sayılı Sa lık Hizmetleri Temel Kanununun Ek 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre i lem tesis edilir." kuralına yer verilmi tir.

Öte yandan, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında, idari i lemin uygulanması hâlinde giderilmesi güç veya olanaksız zararların do ması ve idari i lemin açıkça hukuka aykırı olması ko ullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verilece i hükmü yer almaktadır.

HUKUK DE ERLENDİRME:

Anayasa'nın 20. maddesinde ki isel verilerin korunması özel hayatın gizlili i kapsamında temel bir insan hakkı olarak güvence altına alınmı , ayrıntılarının kanunda düzenlenmesi öngörölmü tür.

Ki isel verilerin i lenmesine ili kin çerçeve kanun niteli inde olan 6698 sayılı Ki isel Verileri Koruma Kanunu'nda, ki isel verilerin i lenmesi; "Ki isel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olarak herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, de i tirilmesi, yeniden

düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem" şeklinde tanımlanmıştır.

Yine Kanun'da kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır, kişisel sağlık verileri ise özel nitelikte veriler arasında sayılmıştır. Kanun'un gerekçesinde bu verilerin hakları tarafından özenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabileceğine veya ayrımcılığa maruz kalabileceğine neden olabilecek nitelikte veriler olması sebebiyle hassas (özel nitelikli) veriler olarak kabul edildikleri ifade edilmektedir.

Bu verilerin yetkisiz kişiler tarafından elde edilmesi, kullanılması ve ifşa edilmesi temel hakların ihlali olarak karımıza çıkmaktadır.

Bu nedenle, Kanun'da kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler arasında kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi ilkesine yer verilmiştir, veri sorumlusunun veri işleme amacını açık ve kesin olarak belirlemesi ve bu amacın meşru olması zorunlu tutulmuştur. Yine, Kanun'da sayılan genel ilkeler arasında kişisel verilerin işlenmesinin belirli amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ilkesi, işlenen verilerin belirlenen amaçların gerçekleştirilmesine elverişli olmasını, amacın gerçekleştirilmesi ile ilgili olmayan veya ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlenmesinden kaçınılmasını gerekli kılmıştır. (6698 sayılı Kanun'un madde gerekçeleri)

Dava konusu Genel Yazı ile, muayenehaneler ile özelleştirilmiş poliklinikleri ve özelleştirilmiş merkezlerinin Muayene Bilgi Yönetim Sistemine (MBYS) entegre olmaları ve yaptıkları tüm işlemlere ilişkin (tedavi, ameliyat, muayene vb.) kişisel sağlık verilerini Sisteme göndermeleri istenilmektedir.

Kişilerin özel hayatlarını ilgilendiren ve özel (hassas) veri niteliğinde olan sağlık verilerinin Muayene Bilgi Yönetim Sistemine gönderilmesi, kişisel sağlık verilerinin işlenmesi niteliindedir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda kişisel sağlık verilerinin işlenmesinin ve aktarılmasının, Anayasanın 13. maddesindeki temel hakların sınırlandırılmasına ilişkin ilkelerin yanı sıra kişisel verilerin korunmasına yönelik çerçeve kanun olan 6698 sayılı Kanun ile belirlenen ilkelere uygun olması gerekir.

Dava konusu Genel Yazı'da verilerin işleme amacının, kayıtdışı ekonomiyle mücadele ve kamu sağlığının korunması, mevzuatla Bakanlıkça verilen yetkiler çerçevesinde koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi, herkesin bedeni, zihni ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hali içinde hayatını sürdürmesinin sağlanması, halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon sağlık hizmetlerini yürütmek, uluslararası önemi haiz halk sağlığı risklerinin ülkeye girmesini önlemek olduğu ifade edilmektedir.

Buna göre, verilerin meşru bir amaç için işlendiği anlaşılmaktadır. Ancak, verilerin işlenmesinin bu meşru amaçla bağlantılı olarak sınırlı ve ölçülü olması gerekir. Verilerin işlenmesi sadece amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı olmalıdır.

Dava konusu Genel Yazı ise, kapsamdaki sağlık kuruluşları tarafından tutulan sağlık

verilerinin ne kadarının sisteme aktarılacağı, veri ileme amacının gerçekleştirilebilmesi için tüm sağlık verilerinin Bakanlık aktarılmasının gerekli gerekmediği, kimlerin bu verilere erişebileceği, yalnızca sağlık hizmeti sunumunda görevli kişilerin mi veriye erişebileceği, veriye erişebilenlerin ise bu verilerin ne kadarını görebileceği gibi hususlarda açıklık içermemektedir. Dolayısıyla, dava konusu düzenlemeden, verinin iletilmesi amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı kalınmış, düzenlemenin ölçülü olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Bu yönüyle belirli, açık ve anlaşılır olmayan düzenlemede hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Ayrıca, dava konusu Genel Yazıda, Muayene Bilgi Yönetim Sistemine veri aktarılmasının dayanakları arasında 15/02/2008 tarih ve 26788 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ayakta Tedavi ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğin 12/12/2017 tarih ve 30268 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişik 27. maddesinin 8. fıkrasının "Sağlık kuruluşları tarafından kayıt altına alınan kişisel sağlık verileri, 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa uygun bir şekilde iletilir ve Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun bir şekilde merkezi sağlık veri sistemine aktarılır. Bakanlık tarafından kurulan kayıt ve bildirim sistemine ve Bakanlıkça yapılacak denetim ve işlemlere esas olmak üzere, istenilen bilgi ve belgelerin Bakanlıkça gönderilmesi zorunludur." hükmü gösterilmi ise de, anılan düzenleme Danıştay Onuncu Dairesinin 29/12/2020 tarih ve E:2019/7114, K:2020/7147 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Dava konusu Genel Yazı'da bu yönden de hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadığı, bu haliyle uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zarara sebebiyet vereceği sonucuna ulaşılmıştır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. 2577 sayılı dâri Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koulların birlikte gerçekleştirilmesi anlaşıldığından davacıların **YÜRÜTMENİN DURDURULMASI STEMLERİNİN KABULÜNE,**

2. Sağlık Bakanlık Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün "Muayene Bilgi Yönetim Sistemi (MBYS)" konulu 12/03/2021 tarih ve E.64706799-045.03-420 sayılı Genel Yazısı'nın **YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA,**

3. Bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde Danıştay dâri Dava Daireleri Kuruluna itiraz yolu açık olmak üzere, 23/12/2021 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Ba kan	Üye	Üye	Üye	Üye
Yılmaz	brahim	Metin	Hamdi	Lütfiye
AKÇEL	TOPUZ	ARITI	ENLER	GÖZÜTOK
				AKBULUT